

BLÁKROSSHEIMIÐ

Ársfrágreiðing 2021

INNIHALDSYVIRLIT

Inngangur	2
Yvirlit	4
<i>Nevndin</i>	4
<i>Starvsfólk</i>	4
<i>Játtan</i>	4
<i>Rakstur</i>	4
<i>Samstarv</i>	5
<i>Biðilisti</i>	5
Blákrossheimið og týðningurinn av tvørfakligum samstarvi	6
Rúsviðgerð fyri kvinnur	7
Blákrossheimið og ambulans DAT viðgerð	8
Viðgerðartilboðið á Blákrossheiminum	9
Títt Rúm	11
Hagtøl	13
<i>Rúsnýtsla, 18 ár og eldri – greinað eftir slagi</i>	13
<i>Rúsnýtsla, 15 - 25 ár – greinað eftir slagi</i>	13
<i>Viðgerð - greinað eftir aldri</i>	14
<i>Viðgerð - greinað eftir kyni</i>	15
<i>Ambulant viðgerð</i>	16
<i>Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð</i>	17
Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum	19
Framyvir	20

INNGANGUR

Heimildin at reka Blákrossheimið byggir á heimild frá Føroya Landsstýri, sum veitir fígging til raksturin av stovninum.

Leiðslan á Blákrossheiminum hevur leingi havt eitt ynski um, at viðgerðartilboðini í Føroyum verða góðskutryggjað soleiðis, at trygd er fyri, at veitta viðgerðin hevur ta ávirkan, sum ætlanin er við viðgerðartilboðunum. Í 2020 kom nýggj lóg um góðkenning av viðgerðarstovnum í gildi og Blákrossheimið fekk hesa góðkenning síðst í 2021.

Hagtøl og hagtalsskipan

Vit arbeiða við at gera eina hagtalsskipan fyri virkseimið á BKH. Hetta verður í løtuni gjørt í samstarvi við Center for Rusmiddelforskning. Tá ið nýggja heilsustýrið fer til verka í januar 2023, ynskja vit at samstarva um innsavning av hagtølum. Ynskiligt hevði verið, at føroysku viðgerðarstovnarnir allir brúktu somu skipan, so vit eisini fáa hagtøl um rúsnýtsluórgv í Føroyum, sum kunnu samanberast, og á tann hátt fáa betri innlit í støðuna í Føroyum, so vit støðugt fáa ment okkara viðgerðartilboð.

Menning og fakligt støði

Mál okkara er framhaldandi at varðveita og menna viðgerðartilboðið á Blákrossheiminum, har fakliga støðið er høgt og byggir á dagførda vitan á viðgerðarøkinum. Seinastu árin er viðgerðin bygd á grundhugsjónirnar í DAT viðgerðarháttinum. Hetta verður útgreinað í brotinum "Blákrossheimið og ambulanta DAT viðgerð", á síðu 8.

Vit hava árliga innanhýsis undirvísing fyri øllum starvsfólkunum, og starvsfólkini halda regluliga sína vitan við líka og menna hana gjøgnum skeið og útbúgvingar.

Umframt fakliga støðið, so leggja vit í viðgerðini eisini stóran dent á okkara virðis- og virkisgrundarlag, sum rúmar øllum teimum menniskjum, sum søkja sær hjálp hjá okkum. Vit vita, at hesi menniskju hava ógvuliga ymiska tilgongd fram til tíðina, tá tey søkja sær hjálp.

Nýggj viðgerðartilboð

Á heysti 2021 byrjaði eitt ambulanta viðgerðartilboð til kvinnur. Vit hava sæð tørvin í drúgva tíð. Út frá hagtølunum tey seinastu árin hava vit sæð, at færri kvinnur enn menn hava leitað sær viðgerð. Politisk ynski hava eisini víst á, at viðgerð beinleiðis til kvinnur hevur manglað í Føroyum. Útgreining av hesum viðgerðartilboði er í brotinum "Rúsviðgerð fyri kvinnur", síða 7.

Eftirspurningurin eftir ambulanta viðgerðartilboðnum hevur verið støðugt vaksandi síðani vit byrjaðu í 2020. Vit hava bólkar í Tórshavn og á Nesi, og ynskiligt hevði verið, at bjóðað hetta tilboðið í øllum økjum í Føroyum.

Familjurnar, sum eru ein partur av okkara tilboði, fáa bjóðað familjusamtalur og ambulanta DAT viðgerð.

Samstarv

Vit samstarva eisini við Títt Rúm, sum er eitt tilboð hjá fyriryrgingardeildini hjá Bláa Krossi Føroya og veitir viðgerð til børn, ung og familjur teirra, har rúsur setir dagsskránna.

Á Spotify og Soundcloud liggja nøkur poddvarp, ið vit kalla Datvarpið. Hetta er ætlað sum eitt hjálparamboð hjá teimum, sum eru í viðgerð, men øll, sum hava áhuga og ynskja at gera broytingar í sínum lívi, kunnu fáa gleði av at lurta eftir Datvarpinum.

Gjøgnum langa tíð hava vit bygt upp eitt gott samstarv við myndugleikarnar, sum varða av fleiri av okkara brúkarum, bæði ungum og vaksnum. Her kunnu vit nevna samstarvið við Psykiatriska depilin, Barnaverndarstovuna og -tænasturnar kring landið, Kriminalforsorgina, Megna títt lív, Ávegishúsið hjá Bláa Krossi Føroya, Fólkaheilsuráðið, SSP-samstarvið, ungdómshús og hini føroysku viðgerðarstøðini o.o. Tvørfakliga samstarvið hevur sera stóran týðning fyri, at viðgerðin skal lukkast á besta hátt fyri einstaka brúkaran. Hetta er útgreinað í "Blákrossheimið og týðningurin av tvørfakligum samstarvi", síða 6.

Opið um summarið

Øll árin, vit hava virkað sum viðgerðarstovnur, hevur tað verið soleiðis, at tá summarið kom, so gjørdu vit klárt til at stongja. Játtanin til virkseimið var ikki nóg stór til at hava opið alt summarið. Í 2021 vísti tað seg so, at politiskur vilji var til neyðugu játtanin, so vit kundu veita viðgerð alt árið. Nú er tað soleiðis, at allir viðgerðarstovnar eisini hava opið um summarið. Hetta eitt stig á rættari leið, soleiðis at tey, sum hava tørv á tí, nú hava møguleika fyri at fáa hjálp fyri rúsnútsluórgv alt árið.

Við nærlagni veita okkara starvsfólk hjálp til ung, vaksin og familjur teirra, og mál okkara er at menna arbeiðið soleiðis, at vit altíð fáa veitt tað besta tilboðið til øll tey, sum hava tørv á hjálp at fóta sær aftur.

Jütta Olsen
leiðari

YVIRLIT

NEVNDIN

Leiðslan á Blákrossheiminum er skipað við nevnd og leiðara. Í nevndini sita:

- Hjalmar Hansen, stjóri, formaður
- Dakko Petersen, aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, næstformaður
- Elma Mikkelsen, sjúkrarøktarfrøðingur, skrivari
- Jütta J. Olsen, leiðari

STARVSFÓLK

Á Blákrossheiminum eru í alt 12,5 ársverk, og av hesum eru 3 ársverk í *DAT ung*.

Á Blákrossheiminum kunnu starvsfólkini í høvuðsheitum bólkast soleiðis:

- leiðari
- deildarsjúkrarøktarfrøðingur/varðaleiðari
- sálarfrøðingur
- sálarviðgeri
- rúsevnisviðgeri
- familjuráðgevari
- og onnur starvsfólk

Eisini eru lækni og prestur fast knýttir at viðgerðini, men eru hesir ikki taldir við í uppgerðina av fulltíðarstarvsfólkum.

JÁTTAN

Á fíggjarlógini fyri 2021 var rakstrarjáttanin hjá Blákrossheiminum tkr. 9.283 samanborið við tkr. 8.736 í 2020.

Raksturinn av Blákrossheiminum í 2021 var tkr. 9.275 samanborið við tkr. 8.687 í 2020.

Lønirnar í 2021 eru í alt tkr. 7068 samanborið við tkr. 6.478 í 2020.

RAKSTUR

Av samlaðu játtanini í 2021 vóru 76% brúkt til lønir í 2021 samanborið við 74% í 2020. Sí útgreining í talvu 1.

	2016	2017	2018	2019	2020
LØNIR	71%	76%	66%	73%	74%
AÐRAR. ÚTR.	29%	24%	34%	27%	26%

Talva 1. Býtið millum lønir og rakstur í %.

SAMSTARV

Blákrossheimið hevur eitt gott og umfangandi samstarv við partar, sum á ymiskum økjum hava við okkara brúkarar at gera. Her er m.a talan um samstarv við psykiatriska depilin á Landssjúkrahúsinum, Megna títt lív og kriminalforsorgina. Hetta seinasta í sambandi við viðgerðardómar, tá fólk blíva dømd í viðgerð og/ella at halda seg edrú, ella sjálvi ynskja at koma í viðgerð.

Vit samstarva eisini við nýggja tilboðið hjá Bláa Krossi Føroya, sum er skipað sum eitt ávegishús í Tórshavn. Hetta er eitt tilboð til tey, sum hava verið í viðgerð á Blákrossheiminum ella øðrum viðgerðarstovni, og Ávegishúsið samstarvar eisini við arrestina. Tilboðið til brúkararnar í Ávegishúsinum er ætlað sum ein lopfjøl út aftur í samfelagið.

Vit samstarva eisini við aðrar viðgerðarstovnar og kommunalar- og sosialar myndugleikar, tá talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landið er økt tey seinnu árinum. Tað er serliga síðani vit byrjaðu viðgerðina við tilboðnum DAT ung, at samstarvið við barnaverndirnar er økt, tí brúkararnir eru undir 18 ár, og eru ofta eisini kendir í ymisku barnaverndunum kring landið.

BÍÐILISTI

Í 2021 hava vit havt bíðilista fyri fólk, sum ynskja at koma í viðgerð, bæði inni- og ambulanta viðgerð. Fólk fáa eitt tilboð so skjótt sum gjørligt. Tey verða biðin um at koma til eina metanarsamtalu, so vit saman við teimum betur síggja, hvør teirra tørstur er. Úrslitið frá metanarsamrøðuni verður lagt fram í visitatiónsnevndini, sum er mannað við leiðaranum á Blákrossheiminum, lækna, sálarfrøðingi og deildarsjúkrarøktarfrøðingi. Í sambandi við visitatión av okkara brúkaran ráðføra vit okkum javnan við psykiatara.

"RÚSNÝTSLUÓRÓGV"

Orðið "rúsnýtsluórov" er nýyrði, sum er ment á Blákrossheiminum. Endamálið var at finna eitt orð, sum lýsti tað, sum annars verður kallað "rústrupulleiki", "alkoholtrupulleiki" ella "bundni". Orðið skuldi eisini vera kliniskt og lýsandi. Tað fangar praktiska veruleikan (at rúsnýtslan elvur til órov í lívinum hjá tí, sum hevur rúsnýtsluórov) og ikki bera brá av fordómunum, sum ofta verða knýttir at orðum, sum í samfelagnum verða brúktir um rúsnýtsluórov. Orðið kann eisini umfata tey avvarðandi.

"Rúsnýtsluórov" eitur á enskum "substance use disorder". Hetta heitið verður nýtt í DSM-V, sálarliga diagnosuyvirlitinum, sum serliga verður nýtt í Amerika. Orðið er eitt kvennkynsorð og eitur tí "rúsnýtsluórov" bundið.

BLÁKROSSHEIMIÐ OG TÝDNINGURIN AV TVØRFACLIGUM SAMSTARVI

Arbeidsgrundarlagið hjá Blákrossheiminum er tvørfakligt í einum breiðum netverki, har samstarv er við ymiska servitan í heilsufakliga økinum. Teir brúkarar, sum leita sær hjálp hjá Blákrossheiminum, koma tí í samband við lækna, heiligrág, sjúkrarøktarfrøðing, psykiatara, sosialráðgevara, útgreining, samtalur við sálarfrøðing, bólkaundirvísing, familju- og barnaráðgeving, prest o.o. Hetta netverkið við tvørfakligum kunnleika økir munandi um møguleikarnar at veita eina munagóða viðgerð og hjálp til tann, sum hevur rúsnýtsluórogv.

*Hetta netverkið við tvørfakligum kunnleika økir munandi um
møguleikarnar at veita eina munagóða viðgerð og hjálp til tann,
sum hevur rúsnýtsluórogv.*

Starvsfólkini á Blákrossheiminum kenna til systematiska interventiún og útgreining. Ofta arbeiða vit eisini við vitan um, at rúsnýtsluórogv inikki er einasta avbjóðingin hjá tí sum hevur rúsnýtsluórogv. Misnýtslan sprettur ofta úr nógvum viðurskiftum í lívinum hjá tí, sum hevur rúsnýtsluórogv. Hetta kann vera alt frá líkamligum avbjóðingum til sálarligar sjúkur. Vit síggja ofta dupultdiagnosur sum t.d. rúsnýtsluórogv/ótti, rúsnýtsluórogv/tunglyndi ella rúsnýtsluórogv/ADD ella ADHD o.a. líknandi líðingar. Á Blákrossheiminum hyggja vit at heildarmyndini og veita eina viðgerð, sum tekur atlit til veruligu støðuna hjá tí einstaka brúkararanum. Tí hevur tað alstóran týdning hjá okkum at vita um og skilja onnur sjúkueyðkenni og ólag hjá brúkararanum sum t.d. biologisk, fysiologisk, sociologisk, psykologisk ella søgulig viðurskifti, sum øll hava týdning fyri tann einstaka persónin.

Kunuunnguaq Iversen
løggildur sálarfrøðingur

RÚSVIÐGERÐ FYRI KVINNUR

Í 2021 byrjaði Blákrossheimið eina nýggja viðgerð, ið er ætlað kvinnum. Hetta kemst av, at vit í nógv ár hava sæð, at størsti parturin av teimum, sum leita sær hjálp á Blákrossheiminum, eru menn. Í 2020 vísu hagtølini, at tað vóru heili 73% menn og einans 27% kvinnur í viðgerð.

Ein ávís stigmatisering tykist at vera av kvinnum við rúsnýtsluórógv, samanborið við menn við líknandi avbjóðingum. At hava rúsnýtsluórógv sum kvinna hevur nógv skomm, skuldarkenslu og sorg við sær, og tí eru tað nógvur kvinnur, sum halda seg aftur at leita sær hjálp. Har afturat kann tað vera torført hjá kvinnum at fara frá heimi, børnum og arbeiði í seks vikur fyri at koma í eina døgnaviðgerð, eins og á Blákrossheiminum. Tí ynskti Blákrossheimið at skapa eina smidliga viðgerð fyri júst hesum kvinnum, so tað er lættari fyri tær at fáa neyðugu hjálpina.

Ein ávís stigmatisering tykist at vera av kvinnum við rúsnýtsluórógv, samanborið við menn við líknandi avbjóðingum.

Bólkurin er ætlaður kvinnum frá 18 ár og eldri. Higartil hevur aldursspennið verið millum 38-69 ár. Bólkaviðgerðin er skipað sum eitt ambulat tilboð, og er staðsett í miðbýnum Havn. Innihaldið í viðgerðin er bygt á DAT viðgerðarháttin, og tískil er viðgerðin skipað sum bólkaundervísing, har serligur dentur er lagdur á førleikamening. Tað verður undirvíst í modulunum uppmerksemi, relatiónsførleikar, kreppuførleikar og kensluregulering. Bólkurin hittist 2 tímar um vikuna, og hvørt modul varðar uml. 8-10 vikur. Tilboðið er ókeypis, og tað er ikki neyðugt at binda seg til meira enn eitt modul í senn.

Birna í Hjøllum Hentze
musikkterapeutur

BLÁKROSSHEIMIÐ OG AMBULANT DAT VIÐGERÐ

Tørvurin á viðgerð fyri tey, sum hava rúsnýtsluórógv og familjur teirra, er stórur og fjøltáttaður. Okkara ynski er at veita so mongum sum gjørligt ta hjálp, tey hava fyri neyðini. Hvussu vit best gera hetta, er ein afturvendandi spurningur.

Tey síðstu 6 árin hava vit á Blákrossheiminum stigvíst flutt okkum frá einum eklektiskum viðgerðarleisti (har einstaki viðgerin sjóðar saman tað, honum tykir best) til at øll okkara viðgerð tekur støði í einum einstøkum viðgerðarhátti, nevnliga DAT. Eftir 4 árum komu vit á mál við at broyta allar liðir í okkara døgnaviðgerð til at taka støði í DAT, og vit fóru undir arbeiðið, at skipa okkara ambulantu viðgerð eftir DAT leistinum.

Ambulantir bólkar

Á heysti 2020 byrjaði okkara fyrsti ambulanti DAT bólkur fyri tey, sum líða av rúsnýtsluórógv. Hesin bólkur var á Blákrossheiminum á Nesi. Fyrst í 2021 byrjaðu vit at hava ein slíkan bólka afturat í okkara hølum í Lucas Debesargøtu í Tórshavn. Samstundis byrjaði DAT bólkur fyri avvarðandi í somu hølum. Í august 2021 byrjaði ein familjubólkur afturat, staðsettur á Nesi, og ein bólkur fyri kvinnur við rúsnýtsluórógv, staðsettur í Tórshavn. Í dag hava vit sostatt fimm ambulantar bólkar, samstundis sum DAT ung hefur tveir ungdómsbólkar fyri 15 til 25 ára gomul. Tilsamans hava vit pláss til 62 persónar í okkara ambulantu DAT bólkunum. Sæð burtur frá ungdómsbólkunum, so hava vit havt 93 ymiskar persónar í ambulantu DAT bólkunum hjá okkum. 59 persónar bólkunum fyri rúsnýtsluórógv og 34 í familjubólkunum.

Bólkarnir koyra í modulum, har hvørt modulið varar í umleið 9 vikur hvørt. Hverjaferð eitt nýtt modul byrjar er møguleiki, hjá nýggjum limum at koma í bólkin. Týanverri hefur bíðilisti verið til bólkarnar, og tá hava vit havt ein email bólka koyrandi samstundis fyri tey, sum eru á bíðilista.

Vit seta okkum enn spurningin: “Hvussu veita vit so mongum sum gjørligt tí neyðugu hjálpina?” Okkara næsta mál er at fáa staðsett fleiri bólkar kring landið, og at arbeiða fyri, at vit í framtíðini eisini kunnu veita fleiri ambulantar einstaklinga samrøður.

Leivur á Lakjuni
sálarviðgeri, ábyrgd av viðgerðini

VIÐGERÐARTILBOÐIÐ Á BLÁKROSSHEIMINUM

Talva 2. Viðgerðaryirlit.

Inniviðgerðin fer fram, tá ið brúkarar verður innskrivaðir á Blácrossheiminum. Um tørvur er á tí, verða búfólk avrúsað. Tá ið viðkomandi er nóg væl fyri kropsliga og mentalt, byrjar viðkomandi í DAT viðgerðini. Áðrenn byrjað verður, luttaka búfólk í motivatiónsbólki. DAT viðgerðin umfatar bólkaundirvísing og workshop hvønn dag í vikuni. Einaferð um vikuna fær hvørt búfólk, sum er byrjað í DAT viðgerð, staksamntalu eftir DAT leisti. Týs- og hós morgun eru opnir fundir. Týsdag kemur onkur, sum hevur verið edrúur leingi, at siga sína lívvsøgu, og hós dag hevur prestur fund.

Útiviðgerðin er ambulanta og virkar í summum førum sum eftirviðgerð fyri brúkarar, sum frammanundan hava verið ígjøgnum inniviðgerð. Útiviðgerðin er fyri tey, sum ikki hava tørv á inniviðgerð, antin tí viðkomandi er liðugur við inniviðgerð á Blácrossheiminum ella tí mett verður, at rúsnýtsluórógvin ikki er so álvarsom, at inniviðgerð er neyðug. Í løtuni eru sjeý ambulantar DAT bólkar til samans. Hesir eru fyri tey við rúsnýtsluórógv, familjubólkar, bólkar til ung og kvinnubólkur og ein fyri avvarandi. Ambulanta viðgerðin er bæði á Nesi og í Tórshavn.

Øllum teimum, sum hava verið í inniviðgerð, stendur í boði at koma inn á Blácrossheimið til "tøkt kamar", at lofta sær um tað kennist serliga torført at halda fast við rúsfria lívið. Umframt at vera vælkomin á opnu fundirnar, sum eru á Blácrossheiminum, so eru kvøldfundir hvørja viku bæði á Blácrossheiminum og *DAT ung* hølunum í Tórshavn.

HVAT ER DAT?

Dialektiskari atferðar terapi (DAT) er ein evidendsbaseraður viðgerðarháttur, sum vísir seg at vera effektivur í at minka um rúsnýtsluórógvaða atferð (Axelrod et al., 2011; Dimeff et al., 2000; Linehan et al., 2002; Linehan et al., 1999). Har afturat vísa kanningar, at tey, sum líða av rúsnýtsluórógv og aðrari sálarlíðing, vóru verandi longri í viðgerð, møttu oftari upp og rúsnýtslan minkaði meir samanborið við aðrar viðgerðarhættir (Linehan et al., 2002; Linehan et al., 1999; Owens et al., 2018). Hetta er sera relevant, tí flestu av okkara viðskiftafólki líða eisini av aðrari sálarlíðing; hetta kallast at hava dupultdiagnosu.

Í DAT ganga vit útfrá, at øll menniskju royna tað besta tey duga at liva sítt lív, og at øll menniskju ynskja at hava tað gott. Hóast hetta, so kunnu vit koma í støður í lívinum, sum vit ikki megna at takla. Tá er umráðandi, at vit royna meira, og gera nakað annað enn vit plaga. Her hevur DAT nakrar førleikar, ið ein kann læra, so ein er betri førur fyri at loysa tær avbjóðingarnar, sum ein ikki megnar at koma burturúr, t.d. rúsnýtsluórógv ella viðbundni. Teir førleikar, ið verða undirvístir í eru uppmerksemisførleikar, relatiónsførleikar, halt út førleikar (kreppu og aksept førleikar) og kensluregulering.

TÍTT RÚM

Títt Rúm er eitt fyribyrgingartilboð undir Bláa Krossi Føroya, ið byrjaði í 2012 undir heitinum Øll hava rætt til góð barnaár. Á sumri 2021 varð navnið broytt til Títt Rúm.

Navnabroyting

Orsøkin til hesa navnabroyting er, at í familjum, har eitt foreldur hevur rúsnýtsluóróg, er tað ofta rúsurin, sum setir dagsskránna, og tað er rúsurin, sum tekur uppmerksemið og orkuna í familjuni. Av tí sama kann ein barndómur við foreldrum, sum drekka ov nógv, fyri mong hava avleiðingar – eisini langt inn í vaksna lívið.

Tí kann tað hjálpa at hava eitt stað at viðgera hvussu rúsurin ávirkar ella hevur ávirkað. Títt Rúm bjóðar ókeypis bólka-, familju- og einstaklingaviðgerð til øll í aldrinum 0-35 ár, sum hava eitt foreldur ella tvey við rúsnýtsluóróg.

Fjølbroytt tilboð

Títt Rúm arbeiðir eisini miðvíst fyri at varpa ljós á tað, at nógv børn og ung, vaksa upp í heimi, har rúsur er ein trupulleiki og at fyri tey allarflestu er hetta eitt evnið merkt av skomm og tabu. Títt Rúm bjóðar eisini eitt dulnevnt kjatt, ráðgevir avvarðandi og fakfólki, undirvísir kring landið og eru virkin á sosialu miðlunum við fakligari vitan um hetta økið.

Í Títt Rúm hava starvsfólkini ymiskar fakligar bakgrundir – í námsfrøði, familjuterapi, heilsufrøði og sálarfrøði. Eisini hava vit ymiskar eftirútbúgvingar afturat okkara grundútbúgvingum, m.a. innan systemiskt-narrativa terapi, kognitiva terapi og nýggjari kognitiv rák sum dialektisk atferðarterapi og ACT.

Tað, sum eyðkennir felags arbeiðið hjá okkum er tó, at útgangsstøði fyrst og fremst verður tikið í støðuni og tørvinum hjá teimum, sum koma til samrøður hjá okkum.

Arbeitt verður sostatt eklektiskt, t.v.s. samansett av ymiskum ástøðiligum hugrákum og við útgangsstøði í tørvinum hjá tí einstaka, sum vendir sær til okkara.

Les meira á www.tittruum.fo.

Alisa Hammer
leiðari, Títt Rúm

SAMSTARV VIÐ BARNAVERNDAR TÆNASTURNAR KRING LANDIÐ

Barnaverndarstova Føroya er ein felagskommunalur stovnur, sum virkar fyri at styrkja og samskipa barnaverndarøkið í Føroyum og veitir ráðgeving og skipar undirvísing til barnaverndartænasturnar kring landið. Blákrossheimið fær ofta áheitanir frá barnaverndartænastunum kring landið. Okkara samskipti er við barnaverndar-tænasturnar og við Barnaverndarstovu Føroya.

Oddbjørg Balle, leiðari á Barnaverndarstovu Føroya, sigur soleiðis:

"Samstarvið við Blákrossheimið er sera gott, og vit gleðast um, at *DAT ung* viðgerðartilboðið, sum Blákrossheimið gevur, verður veitt kring alt landið, tí í fleiri førum eru bæði tey, sum hava tørv á viðgerð og familjur teirra, illa stødd og hava ikki orku at søkja sær hjálp sjálvi. Tí gleðast tey avvarðandi um, at tey fáa samrøður og viðgerð í sínum nærumhvørvi, har starvsfólk frá Blákrossheiminum eru tøk hjá teimum, sum hava tørv á viðgerð og hjálp.

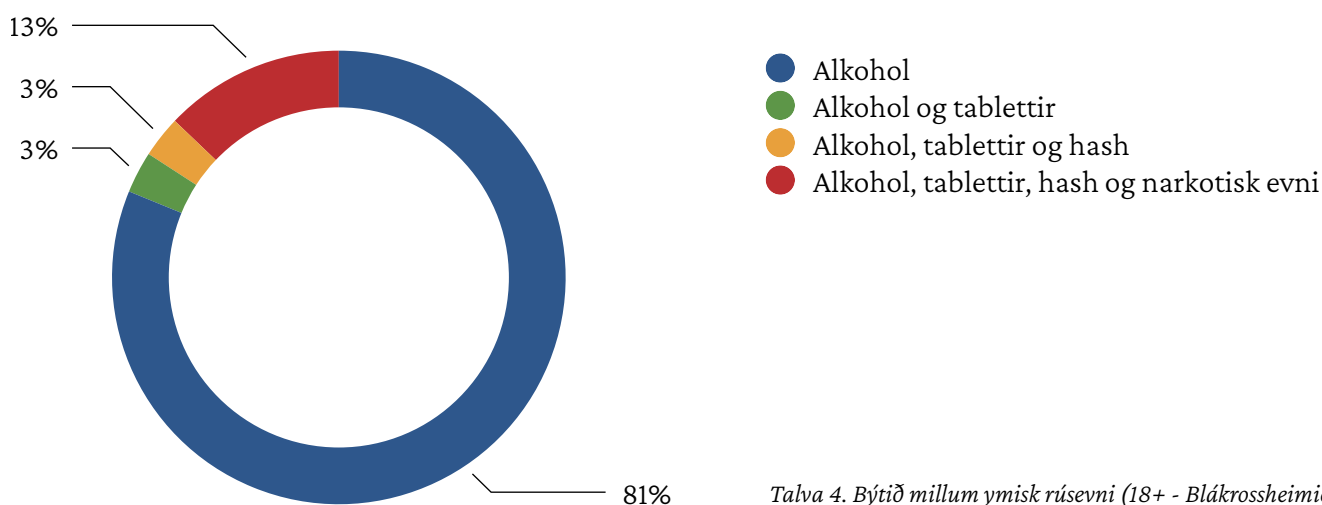
Blákrossheimið hevur sera dugnalig og væl útbúgvinn fólk í starvi, og hetta ger eisini, at tænasturnar eru á høgum fakligum støði. Tað er gott hjá Barnaverndartænastum kring landið at hava hetta tilboðið at vísa á, tí Blákrossheimið veitur viðgerð og hjálp til bæði ung, familjur og einstaklingar."

HAGTØL

RÚSNÝTSLA, 18 ÁR OG ELÐRI – GREINAÐ EFTIR SLAGI

Talva 3 vísir hagtøl fyrri tey, sum eru innløgð til innviðgerð, og eru hesi 18 ár og eldri. Tá talan er um, hvat slag av rúsandí evnum, ið fólk gerast bundin av, so er ein broyting farin fram tey seinastu árin. Tó er alkohol framvegis tann størsti trupulleikin.

Okkara tøl vísa, at fólk í aldrinum 25 ár og eldri, sum eru bundin at ymiskum rúsandí evnum, sum oftast eisini eru bundin at alkoholi, men millum tey ungu í aldrinum 18 til 25 ár síggja vit, at alkohol ofta ikki er trupulleikin, tí hesi nýta onnur rúsevni sum hash og sterkari rúsevni.

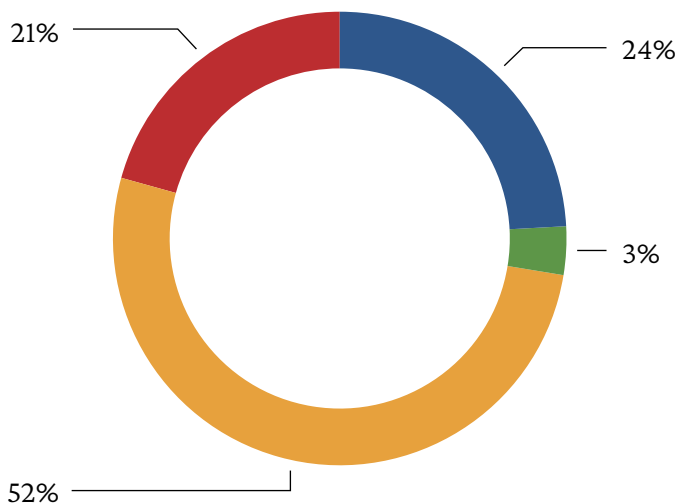

Talva 4. Býtið millum ymisk rúsevni (18+ - Blákrossheimið)

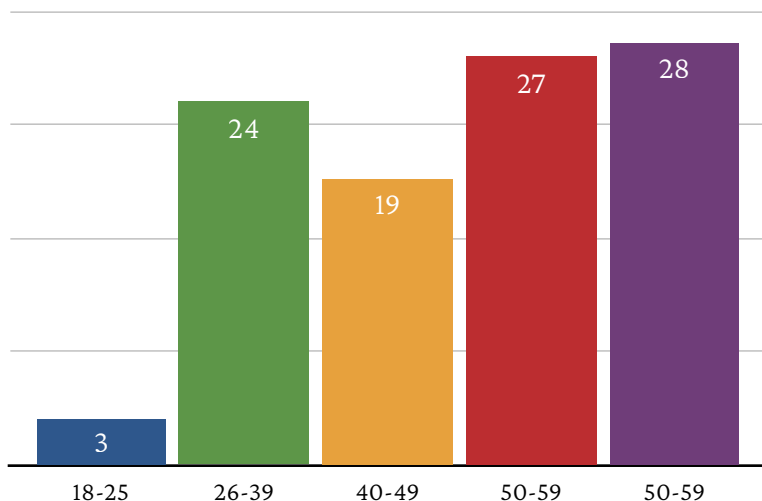
RÚSNÝTSLA, 15 - 25 ÁR – GREINAÐ EFTIR SLAGI

Talva 4 vísir hagtøl fyrri tey, sum eru í ambulanti viðgerð í DAT ung. Vit síggja, at alkohol er ein munandi minni partur av misnýtluni hjá hesum aldursbólkinum, men hash og sterkari rúsevni síggja út til at vera evnini, sum tey flestu brúka.

- Alkohol
- Alkohol og tablettir
- Alkohol, tablettir og hash
- Alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni

Talva 5. Býtið millum ymisk rúsevni (15-25 ár - DAT ung)

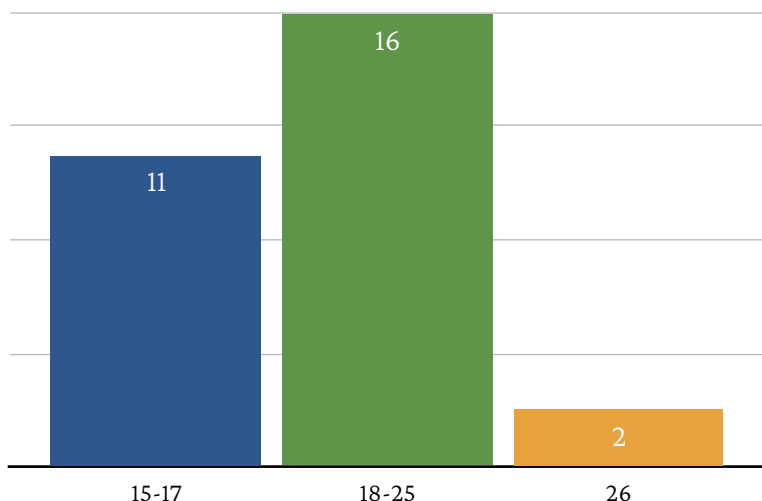

Talva 6. Aldursbýtið á teimum, sum hava verið í viðgerð á Blákrossheiminum.

VIÐGERÐ - GREINAÐ EFTIR ALDRI

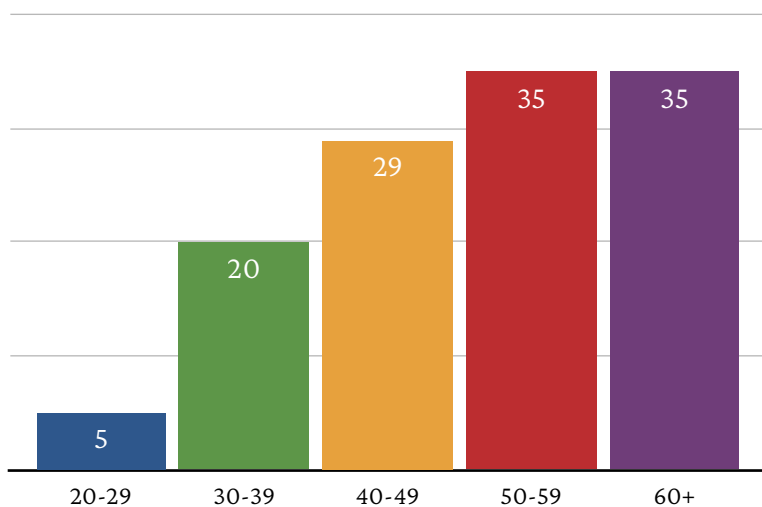
Talvurnar 6-8 vísa býtið millum ymiskar aldursbólkar í ymisku viðgerðunum.

Tey flestu, sum leitaðu sær hjálp í inni viðgerð á Blákrossheiminum fyri rúsnýtsluórógv í 2021, eru omanfyri 50 ár. Útgreiningar av hesum eru í talvu 5.

Talva 7. Aldursbýtið á teimum, sum hava verið í viðgerð í DAT ung.

Tey, sum eru í DAT ung viðgerðini eru í aldrinum 15-25 ár (26 ár í einstøkum førum). Her eru 11 av 29 í aldrinum 15-17 ár, og 18 av 29 í aldrinum 18-25 (26) ár. Sí útgreiningar í talvu 6.

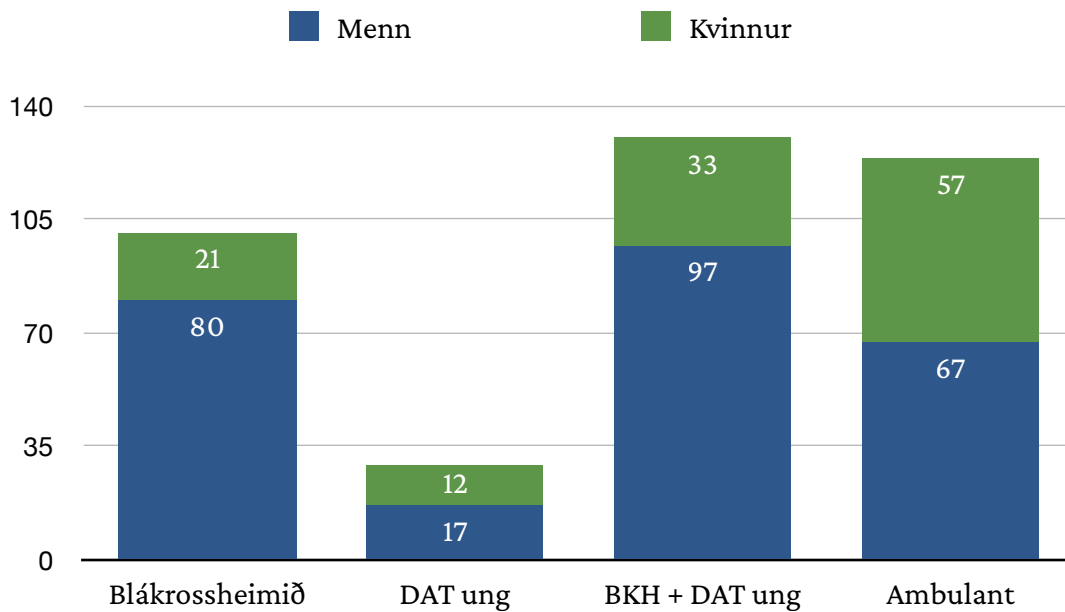

Talva 8. Aldursbýtið á teimum, sum hava verið í ambulanti viðgerð.

Í ambulantu viðgerðini eru 43% undir 50 ár og 28% omanfyri 60 ár. Hetta er á leið sama býtið, sum í innviðgerðini.

Samanbera vit við innviðgerðina, so umboða tey, sum eru omanfyri 60 ár, næstan øll omanfyri 30 ár, tey flestu tó eisini eldri enn 50 ár. Eingin var undir 20 ára gamal.

Miðalaldurin á øllum, sum vóru í viðgerð í 2021, var 42 ár samanbórið við 43 ár í 2020. Sí útgreining av aldursbýtinum í talvu x (stóra talvan aftarlaga).

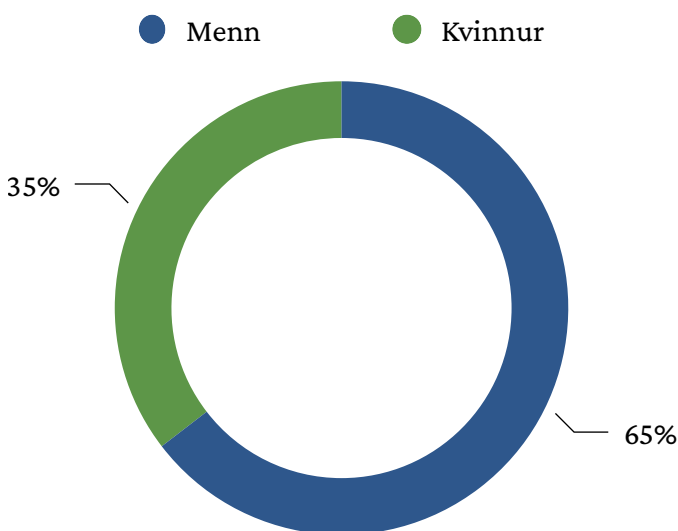
Talva 9. Kynsbýtið í ymiskviðgerðunum, Blákrossheimið veitir.

VIÐGERÐ - GREINAÐ EFTIR KYNI

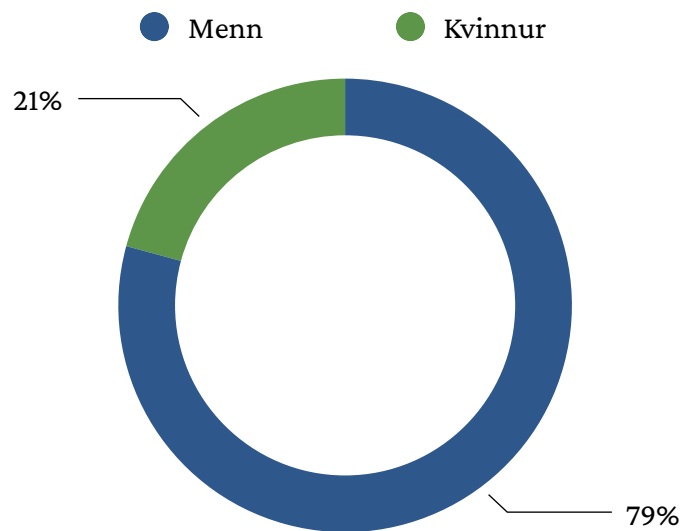
Býtið millum kynini vísir, at størsti parturin av teimum, ið leita sær hjálp í innviðgerðini á Blákrossheiminum, eru menn. Hyggja vit at tølunum fyri øll tey, ið hava verið í samband við stovnin, bæði í inni- og útiviðgerð, síggja vit, at í 2021 vóru 65% menn og 35% kvinnur. samanborið við ávíkavist 73% og 27% í 2020. Hetta eru tøl fyri bæði ung og vaksin.

Hetta vísir, at lutfalsliga fleiri kvinnur hava verið í viðgerð, og serliga í familjubólkinum og tað, at kvinnubólkur byrjaði í 2021.

Tó eru framvegis fleiri menn enn kvinnur í bólkinum, ið snýr seg um rúsnýtsluórógv.

Talva 10. Kynsbýtið, øll viðgerð tilsamans.

Talva 11. Kynsbýtið, Blákrossheimið innviðgerð.

AMBULANT VIÐGERÐ

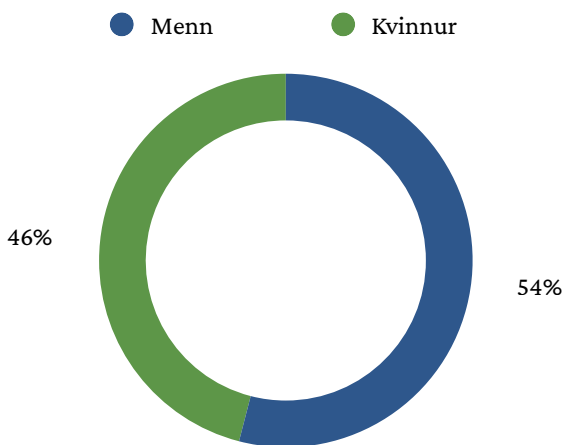
Blákrossheimið hefur havt ambulanta viðgerð síðani 2020 og hendan viðgerðin heldur fram.

Í hesari viðgerðini eru bólkar til ung, vaksin við rúsnýtsluorógv, eftirviðgerð, familjubólkar og ein kvinnubólkur. Hendan viðgerðin er staðsett á Nesi og í Havn.

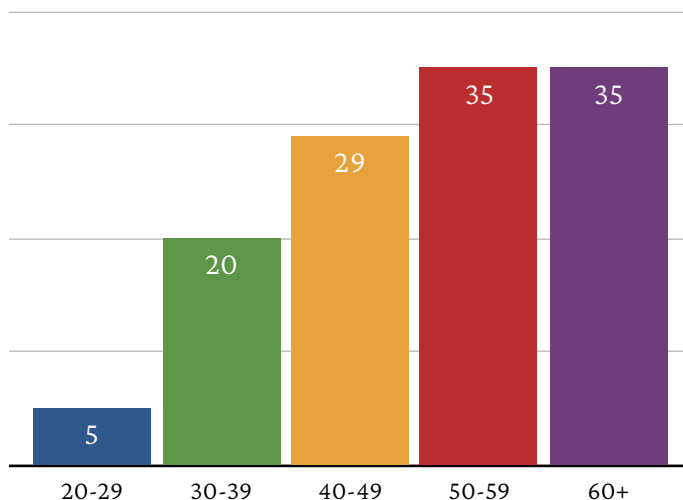
Ambulant viðgerð er ætlað teimum, sum ikki hava tørv á at koma í døgnaviðgerð inni á stovninum. Ambulanta viðgerðin er ætlað teimum, sum m.a. tíðliga gerast varðug við sítt rúsnýtsluorógv, men ynskja at halda fram í sínum gerandisdegi, sum kann vera skúlagongd, arbeiði og annars at vera heima hjá familjuni og røkja sínar skyldur har.

Ambulanta viðgerðin er eitt lággáttartilboð, har møguleiki er at koma beinleiðis í viðgerð. Nú er hetta tilboðið í Havn og á Nesi, men ynski er, at hetta tilboðið verður boðið út kring landið.

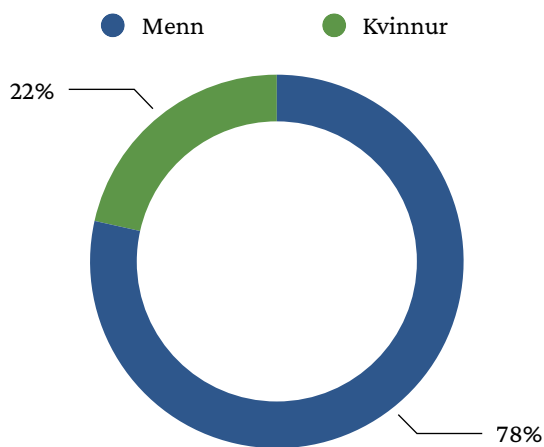
Til samans vóru 124 fólk í ambulantari viðgerð í 2021. 79 av teimum vóru í bólkunum fyri rúsnýtsluorógv (DAT ung undantikið), 45 í familjubólkinum og 12 í kvinnubólkinum.

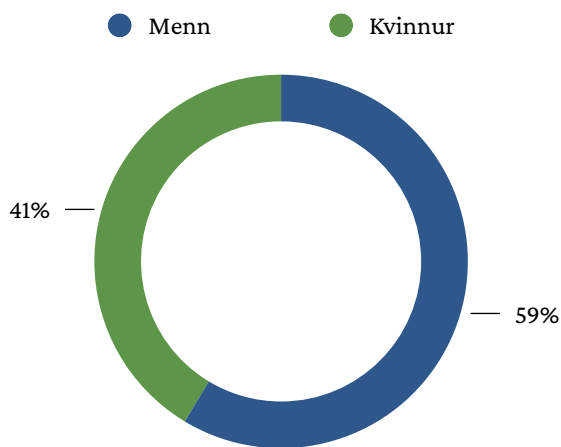
Talva 12. Kynsbýtið, ambulant viðgerð tilsamans.

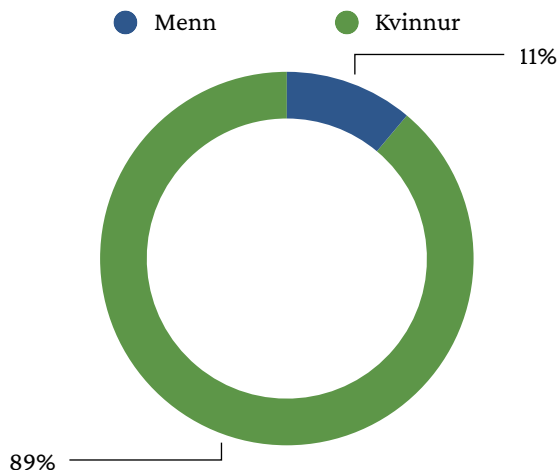
Talva 13. Aldursbýtið, ambulant viðgerð tilsamans.

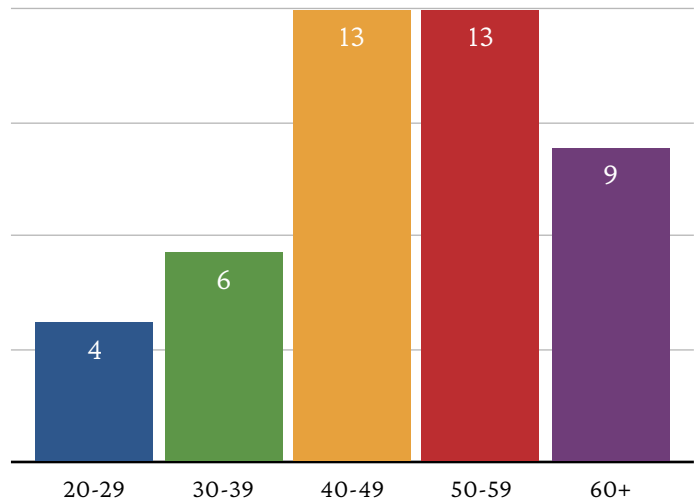
Talva 14. Kynsbýtið, rúsnýtsluorógv bólkar tilsamans.

Talva 15. Kynsbýtið, DAT ung.

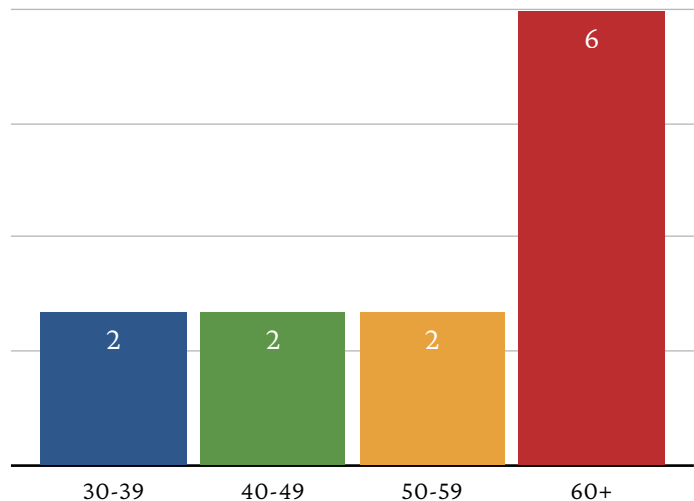

Talva 16. Kynsbýtið, familjubólkar.

Talva 17. Aldursbýtið, familjubólkar.

Í býtinum millum kvinnur og menn í aldrinum 15-25 (DAT ung), so er býtið millum kvinnur og menn broytt í 2021 samanborið við 2020. Í 2021 voru 59% menn og 41% kvinnur, meðan býtið í 2020 var 38% menn og 62% kvinnur. Fram til 2020 voru fleiri kvinnur enn menn í DAT ung viðgerðini, men hetta er broytt í 2021.

Talva 18. Aldursbýtið, kvinnubólkurin.

VIÐGERÐ - BÝTT EFTIR HVUSSU OFTA FÓLK HAVA VERIÐ Í VIÐGERÐ

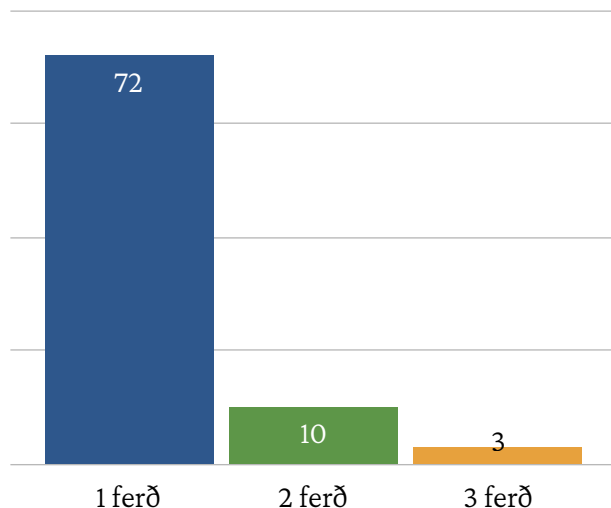
Tá ið alt er tikið við eru 254 fólk skrásett at hava fingið viðgerð í 2021 (2020: 172). Tá eru innleggingar á BKH og øll ambulat viðgerð í roknað.

Innleggingarnar á Blákrossheiminum voru 101 í 2021 (2020: 82).

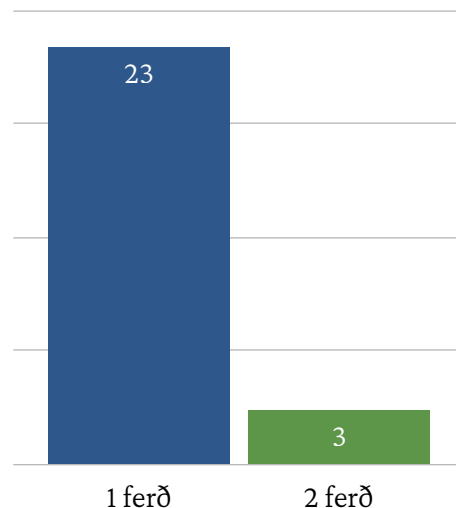
Miðaltalið fyri, hvussu nógv voru inni pr. dag í 2021 var 9 (2020: 5). Í 2020 bleiv virkseimið tillaga vegna koronatilmælini um frástøðu og smittuverju, og av tí sama voru færri fólk inni í senn í 2020.

Tá viðgerðin er lokin, so er eftirviðgerðartilboðið broytt soleiðis, at nú fáa øll tilboð um eftirviðgerð í trimum modulum á tríggjar vikur, 24 vikur í alt. Um ynski og tørnur er á longri eftirviðgerðartilboði, so er møguleiki fyri hesum.

Í sambandi við, hvussu ofta fólk koma í døgnaviðgerð á BKH, vísa hagtølini, at í 2021 komu 71% (2020: 80%) einaferð í viðgerð. Sí útgreiningar í talvu 8.

Talva 19. Viðgerðartíttleiki, Blákrossheimið.

Talva 20. Viðgerðartíttleiki, DAT ung.

FAMILJUVIÐGERÐ

Royndirnar vísa, at tað er sera týðningarmikið at taka familjuna við í viðgerðina fyri rúsnýtsluórógv, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrukturin, og harvið geva vit uppvaksandi ættarliðinum betri kor. Tí hava vit síðani 2016 lagt okkum miðvíst eftir at fáa samband við allar familjulimirnar í einum húski, tá ið fólk venda sær til okkara.

Í 2021 hava vit boðið DAT-familjuviðgerð í bólki einferð um vikuna.

Í einari viðgerðartilgongd verða familjulimir bodnir inn til samtal, har vit práta um týðningin, at øll í familjuni fáa hjálp soleiðis, at útlitini fyri varandi broytingum hjá allari familjuni eru betri.

Vit arbeiða miðvíst við at menna tilboðið til familjur og samstarva við tilboðið hjá Bláa Krossi Føroya, Títt Rúm, sum m.a fær íblástur frá norsku Frid A. Hansen, sum er sálarfrøðingur og serfrøðingur innan kliniska sálarfrøði. Hon er viðurkend undangongukvinna í tí, sum hevur við rúsnýtsluórógv í familju- og ættarliðshøpi at gera. Hon hevur síðan 1986 arbeitt á Borgestadklinikken, viðgerðastovninum hjá Bláa Krossi í Noregi, og seinastu nógvu árinum í leiðandi stórvum. Borgestadklinikken er størsti viðgerðarstovnur í Noregi fyri fólk við rúsnýtsluórógvi og familjum teirra.

Frid A. Hansen hevur vunnið fleiri virðislønir fyri arbeið sítt innan rúsevni og børn, og í 2013 varð hon av norska konginum skírd riddari við Sankt Ólavs heiðursmerki fyri ”Innsats sín fyri børn og familjur við rústengdum trupulleikum”.

Les meira um familjuviðgerðina á okkara heimasíðu.

YMISK HAGTØL FRÁ BLÁKROSSHEIMINUM

HEITI	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tal av fólki í viðgerð*	186	196	202	222	172	254
Tal av innleggingum	133	102	106	103	82	101
Nýggj fólk í rúsviðgerð	44	69	68	92	49	42
Tal av fólki í útiviðgerð	47	75	151	159	127	153
Røktardagar í alt, inni	3,017	3,346	3,227	3,499	1,795	3,319
Røktardagar miðal pr. fólk, inni	23	33	33	34	22	33
Miðal búfólk pr. dag	9	10	10	10	5	9
Miðalaldur, BKH og DAT ung	48 ár	47 ár	45 ár	45 ár	43 ár	42 ár
Miðalaldur, BKH						49 ár
Miðalaldur, DAT ung						19 ár

Talva 21. Ymisk hagtøl.

* Hetta talið er ein samanteljing av “Tal av innleggingum” + “Tal av fólki í útiviðgerð” + “Tal av familjulimum í útiviðgerð”.

SKEIÐSVIRKSEMI

Seinastu árin hevur Blákrossheimið skipað fyri skeiðum, sum er øll áhugað fakfólk kunnu melda seg til. Undirtøkan hevur verið góð.

Í 2021 varð skipað fyri útbúgving í DAT og skeiði í PE traumaviðgerð.

Í hesum sambandi hevur Blákrossheimið samstarva við danska sálarfrøðingin, Casper Aaen. Tað er hann, sum hevur skipað fyri einstøku skeiðunum og undirvíst á teimum.

FRAMYVIR

Í 2022 er játtanin til Blákrossheimið tkr. 9.383. Vit vilja framhaldandi arbeiða við at menna tær tænastrnar, sum Blákrossheimið veitir. Vit bjóða ambulanta viðgerðartilboð, men ynskja frameftir at menna tað ambulanta tilboðið, tí eftirspurningur er eftir tilboði til fólk, sum ikki hava tørv á at blíva innløgð á stovnin.

DAT ung tilboðið hevur nú nøkur ár á baki, og vit hava bygt upp eitt breitt samstarv við ymiskar myndugleikar og stovnar, so vit í felag veita eitt munagott tilboð til tey, sum hava tørv á rúsviðgerð. Tørvur er at menna hetta ambulanta tilboðið til eisini at umfata stuðul til at strukturera teirra gerandisdag, so tey vera betri før fyri at taka ímóti viðgerðini, tey fáa. Útlitini at koma úr rúsnýtsluórógvinum eru betri, tá kringumstøðurnar eru støðugar.

Ein fortreyt fyri at menna tilboðini er, at politiski myndugleikin veitir neyðuga játtan til arbeiðið, og at hædd verður tikin fyri, at økt virkseimi eisini krevur eina økta játtan.

Blákrossheimið skipaði í 2021 fyri útbúgving í DAT viðgerð, og skeiðið bleiv fullteknað. Í 2022 skipa vit fyri PE-skeiði við undirvísing í viðgerð av PTSD (Post-traumatiskum stress syndromi).

Í 2023 skipa vit fyri DAT skeiði í kognitivari atferðarterapi og PE skeiði. Hesi eru lýst á heimasíðuni hjá Blákrossheiminum.

Vanliga virkseimið á Blákrossheiminum verður alla tíðina ment, har vit brúka nýggja vitan og gransking innan misnýtsluviðgerð soleiðis, at góðskan á viðgerðini altíð verður hildin á einum høgum og evidensbaseraðum støði.

Vinarliga og við vón um framhaldandi gott samstarv.

á Nesi, 23. juni 2022.

Jütta J. Olsen
leiðari